

Sermo in solennitate

gaudens p viam suā. Actu. viij. Et pphes/
tam audi canentē. In domū dñi letantes
ibimus. ¶ Deinde scō. In domū hanc
accelera. In domū hanc ppera. vbi nulla
calamitas. In illā itaq; domū cui? si no?
men petis rñder Jacob Scñ. xxxv. Nomē
loci illius dom? dei. Et. xxviii. eiusde; Ue
re non est hic aliud nisi dom? dei z porta
celi. Si eius conditōes p̄quiris. opulē
tissima est. in ps. Gloria et diuitie in do/
mo eius. Rursus speciosa est. Ob hoc ps
Dñe dilexi decore domus tue. Porro lau
dibas in sonat. in ps. Beati qui habitāt
in domo tua dñe. zc. Deniq; omnē homi
nis appetitū p̄fecta satietate delectat. In
ps. Inebriabūtur ab vbertate dom? tue
et torrente voluptat; tue potabis eos. Et
iterum. Replebimur in bonis dom? tue.
¶ Finaliter tertio tuaz pete mansionē. tu
am pete portiōem que est felix paternitas
vt scz mansio tua sit in domo eterne retri/
burōnis cum psal. Unā petū a dño hanc
requirā vt inhabitē in domo domini. zc.
Portio quoq; in terra viuentiū/ quā nos
adire prospero imp̄turbatoq; cursu/ p̄s/
ter summus illa in domo paterfamilias
domin? noster Jesus xps Amen. Finis

2 Sermo eiusde; de omnibus sanctis.

Exultabunt sancti in gloria.
letabūtur in cubilibus suis
Originaliter psal. cclix. Sol
letantib; sanctis z exultantib;
in gloria. Quid sup̄est (o do
ctissimi viri patres z fratres) nisi satagere
talem habere deuotionē/ vt eis intercedē
tibus ad eorū puenire mereamur societa/
tem. quoniā nō habem? hic ciuitatē ma
nentē sed futurā inq̄rimus. ¶ Si naturale
est exulib? a patria sua/ q; nescio que dul/
cedo cūctos allicit sermonē de ea z frequē
ter facere z cupidius audire. nos a tali pa
tria tales exules. nōne multo amplius id
ipm agere natura stimulantē cōp̄ellimur
Suspirem? igit ad celestia vt ibi nostra
sint corda vbi vera sunt gaudia/ vbi ciues
sanctoꝝ habitant et domestici dei/ p̄sto
lantes aduentū nostrū/ et ad adiutorium
promptissimi/ tātmōdo nō obsurdesca/
mus vocātibus/ nō repellam? adiutores
adeamus poti? illuc deuotōis pedib? In
terpellantes in primis te reginā celozū. te

dominā angelozū/ qua aperiente pro no/
bis os illud benedicū/ os plenū gratiaz
protinus orabūt sancti/ sancteq; omnes
Quibus in p̄mune orātibus/ quo pacto
formidabim? de repulsa? Eya aduocata
nostra/ illud os gloriosissimū p nobis ape
ri ad orandū/ quēadmodū in hac die so/
lennitatis z leticie nostra aperim? ad te sa
lutandū dicentes. Ave gratia plenaz.
¶ Exultabūt sancti in gloria / letabūtur in
cubilibus suis. ¶ Collaudaturi sanctos san
ctasq; om̄s/ vt z debitus eis honor fiat a
nobis/ ac vicissim sua nos intercessio ad/
iuuet. vt demū ad imitandū eos / sua nos
exempla alacriores efficiāt. (Iste enī tres
sunt p̄sentis institute celebritatis rōnes)
proponim? verbū prophetici carminis.
¶ Exultabunt sancti in gloria letabūtur in
cubilibus suis. ¶ Et quidē ipse phus in
expiētie naturalis schola versatus/ tra/
dit in rhetozicis q; delectatiōez om̄ia pro
sequūtur. et gratia ipius delectari/ appe/
tunt delectari. nec semel in hāc cadit sentē
tiam. Nihilomin? idem duas leticie vt de
lectatiōis species cōdidit. Unā que est stu
diosozū. puram. laudabilem. tranquillā.
diurnā. Dicest illud q; phia admirabi
les habet delectatiōes firmitate z puritate
Alterā dat que a vitiosis vitam pecuduz
eligenrib; inq̄ritur. et hec feda/ turpis/
inq̄eta/ breuis/ nocitura/ qualis fuit sar/
dinapali. ¶ Hanc leticiarū varietatē/ lo/
cis plurimis scriptura sacra nō siluit. Le
taminī inquit iusti in dño/ ecce bonā leti
ciam. Audi malā. In maleficijs suis letifi
cant regem. Et talia sine numero posuit
sacra scriptura. Duo proportionabilē cu
bilia eadem sacra scriptura cōdistinguit/
prohibēs vnū per os pauli. Non in cubi
libus inq̄t et impudicijs. Duo plecto
verbo/ lumen ecclesie. Augustinus cōuer
sus est. Laudat alterā in canticis dicens
In cubilibus z in hortis aromātū. Dabz
quippe leticiaz exultatio viciosa/ probro
sum vitiosumq; cubiculū. sancta vero san
ctū/ quale notant verba thematis. Exul/
tabūt sancti in gloria letabūtur in cubili
bus suis. Poterat fortasse ambiguū esse
de qua leticia de quib; ye cubilib; intelli/
geret propheta si dixisset. Exultabunt in
gloria/ letabūtur in cubilibus suis. Nūc
autē cum addidit sancti. om̄is scrupulus
dubietatis ablatu; est. quoniā sanctorū

non nisi sancta est gloria sancte exultatio/
nes et leticie sancta que cubilia. **S**ed quia
cubilia quibus in locis queremus aut inue-
nimus illa. **S**icut quod non extra/non foris sit
sanctorum gloria/sit exultatio et leticia/sed
introversus in abdito conscientie secreto. **H**oc
sensit qui dixit Gloria nostra hec est testi-
monium conscientie nostre. **N**am et gloria om-
nis filie regis ab intus. **B**onum igitur cu-
bile. et sanctum et letum/est sanctorum consci-
entia/in hac exultant/in hac gloriatur et
letatur tranquilla pacefruentes. **N**am amo-
do iam dicit spiritus ut requiescat a labo-
ribus suis. **E**st quippe sanctorum cubile
mundum/est molle est quietum. **A**lioquin si
vel sordidum esset et fetens. vel asperum et du-
rum. vel tumultuosum ac strepidulum. neque
quies in eo/neque leticia et exultatio posset
inueniri/neque diceret propheta de eis **E**x-
ultabunt sancti in gloria/letabuntur in cu-
bilibus suis. **H**abemus quod et quale sit
sanctorum cubile/dicere superest pro nostra
eruditione/quo pacto tale in eis cubile stra-
tum paratumque fuerit/ut et mundum esset et
molle et quietum. **D**icam quid contigit dum
huiusmodi meditatio mea nouissime per-
quireret. volens et circumducens quaqua-
uersum sue considerationis oculos. **I**nci-
dit in euangelium presentis celebritatis. **I**l-
lic septem beatitudines quasi toride cubi-
cularias introsperit/quarum misterio san-
cti dei sancteque omnes/cubilia conscientia-
rum parauerunt. **N**am si queritur unde san-
ctorum cubile mundicia habuit. in prom-
ptu videre est/quia vel beatitudo luctus
sordes abluit si preuerint/mundicordia
innocens/nullas huiusmodi sordium collu-
uiones introire permisit/aut agglutinari.
Hec due sunt cubicularie que appropriata/
tione quadam familiarius obsecute sunt co-
fessoribus et virginibus. **P**roinde sequi-
tur. **U**nde in his cubilibus mollicies. **A**t-
tendite quia mititas et misericordia tan-
quam doctissime ad hoc opus cubicularie om-
nem impatientie duricie abiecerunt et molli-
ciem compassiois etiam erga necatores su-
os inducerunt. **H**oc in martyribus fuit
precipuum. **D**enique quies unde compata
sit si quis voluerit agnoscere/aspiciat tres
reliquas beatitudines tanquam cubiculari-
as ad hoc opus idoneas. **P**aupertate spi-
ritus que spinosas recu curas abigit. **E**su-
riem preterea et sitim iusticie que fastidio-

sum et variū semp ocium deicit. **P**acem
denique que ab omni exteriorum interiorumque
strepitu cubiculum conscientie tutum reddit.
Hoc modo cubile quietum/in apostolis
in prophetis/in patriarchis utique paupe-
ribus spiritu esurientibusque iusticia. atque
pacificis/cubiculariaz hoc est beatitudi-
num ternarius iste strauit. **N**ec tamen
negauerim quin harum beatitudinum talis
exiterit sedulitas/ut et mutuo se iuuaret/
et omnibus in comune sanctis in seruiret.
Sed ita loqui per appropriatorem fas fue-
rit. **B**eati igitur sancti sancteque omnes/
tot beatitudinibus olim circumsepti. **B**eati
propterea/tali subsequenti septenario cu-
biculariarum adornati/quatinus nulla spur-
cicia feterent/nulla callositate rigescerent
nulla inquietudine turbarentur. ut hic in
spe singulariter predicti in pace in idipsum
dormirent et requiescerent. et illic simul
dono sentirent illud prophetici carnis.
Exultabunt sancti in gloria letabuntur in
cubilibus suis. **E**t quis dabit nobis o
viri fratres et patres. quis dabit exultare
hoc est extra nos quodammodo saltare in
hac gloria/que letari in cubilibus nostris.
Assint utinam igitur iugiter iter nos ad obse-
quium nostrum septem iste cubicularie quas
ex euangelio nominauimus/paupertas/ mi-
titas/luctus/esuries/iusticie/misericor-
dia/mundicordia/par. **F**elix plane qui
tali contubernio potuerit gloriari. **A**ffir-
mo quia totus in exultatione/totus in glo-
ria positus letabitur in cubili conscientie
sue/replebitur cor suum iubilo. et gaudium
suum nemo tollet ab eo. **Q**uidni totus iocun-
dus in cubili mundo/in cubili molli
et placido/in cubili tranquillo et quieto.
Nihil plane letius bona conscientia vel iocun-
dus atque serenius/cum ex aduerso ni-
hil horridius mala conscientia/nihil con-
fusius et inquietius inuenit. **E**ragitur
quippe stimulus cupidinum/miseris que mo-
dis sese rodit tepiditate. semp presumit se
ua turbata conscientia. **N**e talibus qui
semper vel dum tristatur furiant. vel iux-
ta sapientem dum letatur insaniunt. **A**u-
di letam insaniam/vel si melius dicat insa-
nam leticiam. **L**etatur inquit sapiens cum
malefecerit et exultant in rebus pessimis.
Qualis putas insania est videre hominem
de cuius morte tractatur/lasciuire et gesti-
re/immo et vincula quibus stranguletur/

Sermo in solennitate

incessanter operari. Tales sunt qui iniquitate meditantur in cubili suo. assistunt enim in via non bone. **U**e cubili tali. quia fetens et sordidus est. quia spinosum et asperum. quia nulla ex parte tranquillum. **H**ilominus quidem iacere sustinet in cubili tali sicut sus in volutabro luti / sicut in menta que copuuerunt in stercore / de quibus item apud Job dicitur quod sub sentibus delicias computat. Qui denique iam sentiunt in se illud maledictum propheticum **S**ubter te sternetur tineas. **Q**ue tineas? **T**ineas mordax prauis desiderij. **E**t operimentum tuum vermes. remorsus scilicet amarissimi peccatorum. **J**acet caro cum peccatore / et terrimum ferorem illecebrarum eructuat. **J**acet mundus / et duos curarum aculeos ingerit atque mordaces desideriorum pulices multiplicat. **J**acet dyabolus / et horridis fantasiarum errorum emulationum ambiguitate spiritus iter turbat. **P**erniciosos nimirum hos dixerim cubicularios animarum quibus irrepentibus per ecclesiastica cubilia / attracta est sordidissima diraque dissensio. conculcas omnia. omnia proterens. **S**ed de hoc portentoso scismate in sacris ecclesie cubilibus se versante / qualis unquam sermo pro rei indignitate sufficeret enarrare? **Q**uanto consultius erat. (viri patres et fratres) quanto iustius aduocare deum in cubiculum suum in cubiculum conscientie. quod adeo coangustum et breue est (dicit sermo propheticus) ut duos capere nequeat. **Q**uales duos? **S**ponsum et adulterum. deum et mundum. **T**ra pergebam declamare contra vanitates et insanias falsas hominum contemnentium cubiculum proprie conscientie / hominum alibi gloriam / alibi leticie oleum cum fatuis virginibus / mira stoliditate querentium. **L**upiebam insuper specialiori descensu / tres orationum thalamos mordaces conterere / scilicet tres status hominum quos presenti sermone videmus interesse. **Q**uosdam intueor incipientes et iuniores / hos appropriate monere conabar ad mundiciam cubiculi sui / quod conscientiam appellamus. nam in pueris nonne debet angelica puritas effulgere? **A**lij sunt proficientes et prouectiores his suadere conabar molliciem cubiculi sui quod est conscientia / ut et mites essent non resistentes malo. et contra crebriores illius etatis insultus per patientiam et misericordiam non enerua-

tam segnitiam fierent molliores. **D**enique reliquos aspicio seniores et perfectos / hos magis decet quietum tranquillum cubiculum. ubi somno contemplationis in pace in idipsum dormiant / corde in superne visionis spectacula vigilante. **Q**uale est illud. **E**go dormio et cor meum vigilat. **T**ra inquam pergere meditabar. dum studiositas speculatrix aut affuit / aut affuisse visa est que gressum orationis nostre retroqueret ad supernos unde ceperamus citius regredi suadebat. multa super eorum statu / multa super eorum felicitate leticia et exultatione diligenter interrogas. **D**ic primo inquit si leticia sanctorum sit eorum principalis beatitudo. **P**ripcionalem non esse respondit. sed ad beatitudinem consequitur. que in clara dei cognitione et fructiva eius dilectione consistit quibus positus in anima bene disposita tanquam conuenientissimis formis / coniungentibus anime potentias supremas cum obiecto summe conuenienti cum omni bono / ut leticia et exultatio consequatur necesse est. **L**audat igitur sanctos themanostrium a sue felicitatis effectu / sicut ibi **T**orrente voluptatis tue potabis eos. **E**t ibi **A**dimplebis me leticia cum vultu tuo. **E**t ibi **I**ntra in gaudium domini tui **S**ic et talia innumera. **E**x quibus propheticis sententia consonis eliditur positio hominum felicitate in voluptate non in dei contemplatione ponentium. **N**am etsi felicitati voluptas velut securius dicamus iocunditas adiuncta sit / non tamen est felicitas neque finis nostris. **D**ic secundo. **S**i licet operari dei mandata propter leticia et delectationem quam omnes appetunt / consequendam. **R**espondi non licere tanquam profine vel motiuo principali. **E**sset enim peruersa et quodammodo symoniaca aut adulterina affectio. **S**ecus dum deus est principalis finis intentionis / et delectatio secundarius sub hoc fine. quoniam ubi unum propter aliud / iam non plures quodammodo sed existimat unus finis. **D**ic tertio. **S**i multo plures ex hominibus preponunt spiritualibus carnalibus leticiis. **P**reponunt respondit / quoniam in gustu corrupti sunt et quia spiritualium gustationem non satis attigerunt. **D**ic quarto. **S**i par sit in omnibus sanctis leticia et exultatio. **Q**uelibet itaque secundum anselmi deductionem / videtur esse infinita / dum quilibet ratum gaudet

de bono alterius sicut de proprio/et ita p reflexiones procedēdo/resultabit gaudiū sine modo. Respondi delectatiōes in sanctis et finitas esse et impares. Finitas quidē sicut anime substantia et sua capacitas finite sunt. Impares vero fm diuersas mansiones/et cubiculorū hoc est conscientiarū dispositiōes in gratia ac natura. Processus autē Anselmi/non de infinitate formalis leticie locum habz, sed de obiectali vel exemplari vel occasionali

Dic quinto. Si leticia sanctorū/vicissim quandoq; vel minuitur vel augetur. Minuit vel augetur respōdi si fiat aspectus ad leticiam ab accidentali beatitudine consequentem/ut de creaturarū pulcritudine gaudio bonitate et in aureolarum coronatiōe. Hoc intellexit doctor noster Jesus dum ait, gaudium esse in celo angelis dei super vno peccatore penitentia agente. Similiter gaudium est sanctis/dum ex eorum imitatione dumq; ex eorū predicatiōibus vel scriptis/ad bene agēdum cōuertimur. Ita ergo nunc et alias dum honoramus sanctos/dū precamur/dum libros eorum legimus/dum de eis predicamus/īpos utiq; letificamus. Propterea grandis fiducia p̄statur nobis/ q̄ repulsam nō patiemur dum quod maxime cupiunt et quo delectantur/ petimus oramus prosequimur. **D**ic sexto. Si tristentur sancti compatietes malis nostris/quale est illō angeli pacis amare flebunt. Respondi non esse amplius in sanctis dolorem/nō luctum/passionem quidem perdidērunt/et si non compassionē. Possunt nihilomin⁹ intelligi de nostra impietate tritari, dum gaudio illo carent quod de nostra sanctitate sentirent.

Dic septimo. Si hic super flumina babilonis in tanto tā q; in certo damnatiōnis periculo/liceat quandoq; gloriari exultare et letari. Licet respondi sed in domino cum tremore. Alioquin trepidatio sine exultatiōe misera/et exultatio sine tremore superba vanaq; reputatur. **D**ic octauo. Si pro viatoribus damnandis orant. Respondi orant/vel quia fortassis eos damnādos nondum sciūt/vel ut minus mitiusq; damnētur. et vt compassionis habere viscera se demonstrant. nondum enim obstinati sunt. nondum locus deest remedij q̄d diu icole sunt i tra q̄d diu

sedē tenz misericordia dñi super altare potens iudiciuz/ tam diu fas est p̄demnādū in terra iusticie ad misericordie curiā appellare, vbi p̄ter humanorū morē iudiciorum/peccatorē absoluit accusatio propria/propriaq; saluat damnatio. Si nos ipsos iudicarem⁹, nō utiq; iudicaremur.

Dic nono. Si nostras oratiōes ad sanctos suscipi ipsi semper agnoscunt? Agnoscunt respondi. Hoc quippe ad suam gloriam, hoc et ad beatitudinē saltem accidē talem p̄tinere cognoscitur. Hoc igitur fit vel in verbo/vel reuelante orantis angelo/vel alio tali modo. **D**ic decimo. Si tantūdem valeat orare sanctū aliquē minoris meriti vt maioris/et vnū sicut plures. et cur dictum est/ ad aliquē sanctorū p̄uere. Hoc dicendū esse respōdi. Quoniam affectio nostra/ nostraq; deuotio/nūc isto/nūc illo modo/ nunc ad hūc nūc ad illum sanctū/plus et plus accenditur. quo fit vt commodi plus habeat oratio.

Addito q̄ deus vult sanctos suos quoslibet honorari/hūc in illa/hunc in ista gratia p̄rogatiua. Deniq; tāta charitas est in sanctis vt vno orāte alij filii de p̄cent. sed neq; ad diuinā maiestatem/nra viliis indignitas presumere d; accedere/sine medio domesticorū suorū, quoz orōes/et doctores sunt et placidiores. Urget nihilomin⁹ q̄sdaz ad deū sine medio nonnūq; accedere, vel necessitas vehemens nō hūc legē vel charitas foras mittēs timorē/nō cogitās maiestatem. **D**ic xi. Si p nobis orātes sancti sp̄ exaudiant. Exaudiant r̄ndi. dū petim⁹ pie hoc est p̄tilib; ad salutē et pro nobis, et pseuerāter et in charitate. Secus non oportet/ vt si petim⁹ tp̄alia nocitura aut p̄ alijs nō se p̄pantib; ad grām, aut si nō sum⁹ in gratia/ vt si nō pseueram⁹ in eadē. **D**ic xii. Si sancti nobis orātib; indulgentiā largiūtur? Largiūtur r̄ndi/ nō quidē autoritatiue vt in terra summ⁹ pōtifer/ sed ip̄eratiue, excepto tamē christo summo capite nostro/ cui⁹ autoritas principalis semp est in indulgentiis.

Dic deciotertio. Si sancti seruētius orāt pro illis quos in vita germanius dilexerunt/ vt pro parentibus/ et benefactoribus. Cui questionī par est illa. An adēpta simul beatitudine sancti tales inter se magis q̄ extranei delectentur et exultent

Sermo factus in solemnitate

Respondi quod gloria non tollit naturam sed perficit. Propterea nihil prohibet quin ceteris paribus illud quod utrobique queritur contineat veritatem / sic quod sancti pro suis amicis magis orant / et eis saluatis / cumulatius gloriatur. pro eis maxime qui sue saluationi / verbo vel exemplo vel ope quod liber / causam prebuerunt / quemadmodum damnati suos aciori odio participes insectabunt. **Dic. xiiii.** Si de pena damnatorum sancti colletatur? Colletatur respondendum videtur vindictam. non quidem pro afflictione ut afflictio est / sed ut ipsa iusticie voluntatisque diuine conformatur. Propterea nihil prohibet dicere / eos cognoscere immo visitare posse localiter / penas et gemitus stridoresque damnatorum / quibus resonantibus cum gaudij saluationis / fit carmen amenissimum / quale canebat psalmista cum ait Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Harmonia vere mirabilis satis apprehensibilis / que resultat canente inferno tenore iusticie. et mollem cantum misericordie paradiso resonante. **Dic. xv.** Si leticia sanctorum ex resumptione corporum augebit? Augebit respondendum saltem extrinsece. sed an intensiue / problemata est ad utrumque probabile. et habet pro utraque causas et doctores. **Dic. xvi.** Si leticia sanctorum in suis corporibus / erit per sensatorem extrinsecam propriorum obiectorum. ut quod visus delectat in lucidis et pulchris / tactus in mulcentibus / gustus in dulci et sapido / similiter de ceteris? Respondendum quod principalis in corporibus glorificatis leticia / ab internis conscientiarum cubilibus emanabit. Fiet quoque ex redundantia beatitudinis anime ad corpus sua leta iocunditas sua quadruplex donatio. Porro de sensatibus forinsecis nullam imperfectiois dicentibus indigentiam / ut sunt visus et auditio / nihil prohibet illas exerceri / ut in decoris et armonie corpus hilarescat. Secus de tactu videtur et gustu. quos vel ad nutritiorem vel generatorem ipse nature deus / viantibus ingeniauit. quamquam imperfectioe seclusa quis audeat determinare quosdam proprios horum sensuum actus non ibidem reperiri. **Dic. xvii.** Si cubicularie animarum (sic enim beatitudines nominatae sunt septem) Si preterea ancille ceteras quas virtutes cardinales et theologicas dicimus / letificabunt cubilia animarum in gloria? Hoc est querere si

beatitudines et virtutes omnes / in illa felicitate manebunt? Non manebunt respondendum quantum ad id quod imperfectioem sonat per vie statum / ut quod sint moderatiue passionum / vel incommodorum toleratiue. vel expectatiue futurorum aut lucentes in speculo et enigmate. Ceterum quo ad reliqua que decorem animarum quendam operantur / illos habitus pulcherrimos remanere / sicut non est penitus improbabile. sic nec est contentio sa temeritate ponendum. **Dic. xviii.** Denique quo ad tres istas questiones ultimas proportione nabiliter satis dici potest de horrenda tristitia damnatorum quod et augebitur per resumptionem corporum utique fetidissimorum et omni cadauere viliorum. Quodque ab intus et ab extra erunt in omni acerbissimo cruciatuum genere foris deuorati ab igne. et ab intus ut cibanum ignis positi. Turpissimis denique vitiorum habitibus sedabuntur. torquebunturque. nam et vermis eorum non morietur. et superbia eorum ascendet semper / se furiosa rabie in omnipotentem erigens et impingens. **Dic. xviii.** Si delectabuntur sancti in gloria dei oculis corporalibus intuendo? Respondendum eos corporaliter vi suos fore deum in carne assumpta. quod qualiter fieri simul poterit ab omnibus / miratur illi qui vel dei omnipotentiam vel statum illius nouam totam consistentiam / non aduertunt. Porro si vel iris multicolor / vel imago speculi videtur pariter a varijs distanter. Non est inopinabile similia de corpore christi ponere in celo. quemadmodum suo modo confitemur in benedicto sacramento. Quocumque demum acies corporalis oculi sese conuerterit / videbitur deus omnia in omnibus oculo sane spiritali non corporali sicut deus in essentia sua non caro est sed spiritus. **Dic. xix.** Proponatur studiositas spectatrix ampliora conquerere de secretis celestibus / etiam usque ad curiositatem / vel inutilem vel inopportunam. ut Si possit haberi leticia de patre sine filio. Si absque personis de essentia. Si de perfectioe vna essentiali vel idealis absque reliqua. Si visionem quis habere posset sine delectatione. aut delectationem sine delectatione consequente. Si in acceptioe dei libera stat principaliter beatitudinis certa iocunditas et iocunda eternitas? Si sancti se posse donari cognoscunt sicut et vix cognoscere habent. quo pacto

in suis cubilibus ineffabili securitate letantur. Si deus in beatis sit eorum formalis non solum efficiens vel exemplaris vel obiectualis leticia. ¶ Tunc ego ad studiositatem ab ipse precor/ precor absiste/ tempus disputandi et tempus instruendi. primum in schola/ alterum in sermone. Suffecerit hactenus tue importunitati paruisse/ noli ea que rere que vel impossibilia sunt inuenire vel quesitu supuacua/ vel pro tempore et loco parum idonea. Redeat permitte/ orationis nostre languidus iam et pene lassus gressus a celis ad terras/ a sanctis ad nos. a questionibus ad morales eruditiones. quando non sine moralibus documentis multa quesieris. ¶ Ita studiositas ad se/ ego ad me redi. Proinus resumere cogitavi tres considerationes intermissas. Unam de incipientibus. Alteram de proficietibus. Tertiam de perfectis/ secundum tres conditiones cubilium sanctorum/ in mundicia mollicie et quiete. qualia loquitur vox prophetici carnis. Culta bunt sancti in gloria/ letabuntur in cubilibus suis. Que fuerunt verba thematis. etc.

Sequitur oratio. Attendite ergo (ad vos mihi sermo est o pueri) si ex deo estis verba dei audite. Atrificate sanctos pudorem diabolo facite. Non sileo/ non quiesco. sic studebo loqui/ ut a vobis intelligar. Nichil loquar amplius nisi ad vos et pro vobis o pueri/ habete partem vestram in sermone/ illam nolite repellere. Si frequenter in domibus vestris/ ut deceret/ instrueremini de salute vestra/ et puritate vestri cubiculi quod est conscientia/ si diligenter incitari reminiscimini ad amorem christiane religionis/ docendo sepe/ ad quid facti estis/ ad quid tenditis/ in quo periculo damnationis estis/ ego facilius dimittere vos et silerem. Dixi iam/ non sileo/ non quiesco/ nolo quod in futuro mordeatis nasum meum. quid admiramini/ quid aspicitis/ silueritis interim et scietis que sit hec parabola. Date quartam partem hore verbo dei et honori sanctorum et salutem vestre/ qui non vna hora non duas sed dies integros/ sed hebdomadas/ fabulis sepe datis. Aut certe recedant mali pueri/ recedant discipuli/ recedat perditum/ maneant boni quibus loquar. Recedat inquam non teneo/ non impedio/ aduertat tamen periculum si sine benedictione finali discesserint. Denuncio vobis o pueri et adulescentes ingenui/ denuncio vobis tria que serue

tis circa cubiculum conscientiarum vestrarum. Custodite cubiculum conscientie vestre mundum in vobis/ ut sitis mundicordes id est mundi corde. Cauete ne per maliciam vestram cubiculum aliarum conscientiarum verbo malo vel opere deturpetis. Videte demum/ si hec duo non seruaueritis. saltem post immundicias lauate per luctum penitentie et confessionis. ¶ Sit in primis (o pueri) cubiculum conscientie vestre mundum. ut tam re quam nomine pueri id est puri dicam. Esto/ te similes angelis dei/ similes innocetibus atque virginibus. Et dum scientiam queritis/ attendite quod in maliuola anima/ non introibit sapientia/ nec habitabit in corpore subdito peccatis. Doret tale cubiculum coinquari/ sedum. Nolite perdere mundiciam innocetie. Notat enim Ambrosius quod innocetia facilius custoditur/ quam per veram penitentiam ipsa iam perditam reparatur. Videte specula noua pulchra et nitida/ cito inficiuntur/ cito maculantur/ sed tardius emundantur. Talis est etas puerilis atque virginalis/ fedatur/ celeriter et frangitur/ tardius emundatur et ad integrum nunquam reparatur. ¶ Sed quid ager puer pro custodia mundicie conscientie sue? Dicaz audite. Procurete ante omnia a parentibus suis ut collocet apud magistrum bonum sanctum pudicum incorruptum quod Oratius maximam reputat. Alioquin si magister non sit morosus/ et deuotus et de religione sollicitus/ ipse plus nocet frequenter moribus puerorum quam profit ingenijs eorum sicut de Archiloco dictum est. Talis est lupus inter pueros ouiculas/ non pastor/ destructor non instructor/ corruptor/ non corrector. ¶ Aliter quod tu puer debes inquire est bona societas. Doneo semel et bis imo millesies repetens monere non sufficio. declina o puer a societate puerorum et imundorum quales teste apostolo regnum dei non possidebunt. Superstit idem apostolus a gentili poeta. quod corrupti put bonos mores colloca praua. Si colloca quanto forti/ et sortia. Tales si tibi dentur. accusa. reucla. aut certe potius fuge quere mane. Non metuebatur propheta dicens Tu sanctus eris/ et cum pueris puereris. Et iterum Habitauerunt inter gentes et didicerunt opera eorum. Et meretricus Unica praua peccati inficit omne peccatum. ¶ Est alia societas o pueri quam a vobis fugienda ostendo. Et qualis est ista societas? mala credite mihi mala valde et pessima ista est

Sermo factus in solennitate

demonis societas. **Q**ur audito miramini? Nolite mirari quia verum est quod dicitur, aut certe miramini et caute. Scitote quoniam demon manet habitat et iacet in lectis in mundis malorum conscientiarum quando sine labore sunt sine studio et in ocio. tunc eos inducit cogitare vilia et turpia queverecum dum est non solum facere sed dicere. Hanc societatem nequissimam diaboli fugitote precor o pueri. **S**ed queritis inter vos forte et dicitis. Quomodo fugiemus? Audite beati Hieronimi consilium. Semp aliquid boni facito. ne te diabolus inueniat ociosus. **E**t rursus Ama scientiam scripturarum et carnis vitia non amabis. Credite non mihi sed sapienti. Quia multa mala docuit ociositas. Ipsa pueris est doctrix imo seductrix que sufflat ignem furiosorum desideriorum carnalium aut venenum nutrit infelicis inuidie. **S**ciebat hoc **D**rausus dum ait. Si non intendas studiis et rebus honestis. inuidia vel amore vigil torquebit. **D**icit forsitan hic aliquis ex pueris. Ecce perdidit mundiciam cubiculi mei vel ex propria vel aliena malicia. quid mihi restat. quid superest? **R**espondi iam et repeto/ vide saltem ne dederis causam in verbo vel opere quod alius incubili conscientie sue maculet. **H**oc certe est officium diabolicum/ perdere socios suos. illos se cum ad damnationem trahere. **S**ufficiat tibi o quisquis es immundus/ damnatio tua/ parce vite alterius. immo fame tue. immo vite proprie si sciretur. **R**ogita precor quam tum potes/ iterum quoque atque iterum vehementer recogita/ quantum displicet deo quantum in se perversus est et malignus. quantum habet de periculo nunquam satisfaciendi plenarie puer ille qui causa est perditionis totam vitam ex immundo facto suo. dum tamen sit vitium sicut mala scabies de vino ad alium immo ad alios forte decem forte viginti. forte centum/ forte mille. **I**lle autem qui causam primam dedit/ quomodo poterit tot et tales ad bonum et ad mundiciam reuocare. quomodo poterit satisfacere. quomodo penitere? **S**i attenderent omnes quod facilius est alique maculare et in lutum peccati proijcere. quam lauare. quam purgare. et a malo retrahere. **S**cit hoc inimicus noster ille diabolus. procurat igitur tales ad inuicem corruptiones et contagiosas feditates cognoscens difficultatem plene postea penitendi. **A**irca hoc debet esse magistrorum sollicitudo precipua. et ne

pueri maligni/ irrideant bonos et devotos sub appellacione hypocritarum vel talium nominum. **T**ales non possent nimis acriter verberari/ immo si non desistant debent exterminari ab omni consortio meliorum. **C**onparantur his qui feruntur in maternis uteris suffocantur aut alliduntur. **S**ed quid fiet eis/ quid agerent in inferno damnati ex malo aliorum consortio. vultis scire quid agerent? **A**llabunt acerrime pre rabie tormentorum maledicentes illis et clamantes. **V**e ve tali per quem ego damnatus sum maledictus sit in eternum per quem crucior in hac flamma. **N**arrat autor libelli de disciplina scholarum quod filius quidam nobilis civis romani/ qui consumpserat misere et immunde iuuentutem suam/ dum duceret ad patibulum ad mortem sequebatur eum pater suus flens. **V**idit cum filius suus/ quesivit ut oscularetur patrem suum. pater appropinquavit. sed filius loco osculi/ momordit sibi nasum et erasit. **D**um alij culpam et mirarentur/ exclamavit. **D**o pater tu me suspendis/ tu me interficis. si enim dum me iuvenem (ut debueras) corripis/ ego non venissem ad hanc mortem in hostiam. **H**oc est o pueri quod ante notaueram/ quod neque ego neque alij dum predicamus neque magistris precipue/ debemus vos dimittere quin moneamus et corrigamus vos/ ne postmodum mordeatis nasos nostros. **H**oc dicebat quedam pia mater pueris suis. **E**go taliter vos corrigam quod non mordebitis nasum meum. **H**oc habetur in libro de apibus. ca. xxx. **R**egi quendam magnam virum narrante de seipso/ quod habuerat unum iuvenem nobilem pudicum et castum in principio sed per maliciam unius magistrum suum/ fuit seductus et pluries monitus noluit tandem desistere/ sed plus obediebat magistro illi in crimine pessimo quam amicis suis et deo. **Q**uid evenit. **A**udite rem horredam. **V**enerunt amici illius pueri in magna pompa visitare eum. et dum post cenam retractis omnibus ad cameras ornatas/ dum puer esset in lecto suo/ cepit horribiliter clamare et plangere. venerunt ad eum servi/ tores sui et amici/ et dum nescirent cur clamaret nec dicere vellet/ aduocatus est decanus ecclesie et alij canonici. concitatus ille venit refidit ad lectum clamans/ suadet profite peccata. hortatur ut confidat in deo non in homine. **D**ecum decanum fortiter ei dicebat/ tandem puer eum audiens/ insperavit

terribilibus oculis dicens. **U**elli q̄ me seduxit. **A**d quid ad quid sup̄ me diuinū auxiliū inuocabo. **E**cce iā video apertum infernū. video p̄sentes demones paratos me rapere. **E**t cum om̄es vt se poti⁹ signaret in clamarēt/signa te puer. **I**lle quasi nihil aduertens/clausit oculos. et auertit faciem. et cum duris et miserabilibus vocib⁹ miserā animā exhalauit. **I**ntellecistis ne hoc exemplū terribile o pueri? **A**d auditū eius nonne toti tremuistis. **A**unqd̄ nunc vos etiā penitet? penitet estimo. s; gaudete vos qui boni estis. **A**liqd̄ igitur audire nō pigeat. **P**eto te o puer. si quis induceret te ad comedendū carnes per totam q̄dragesimā et in die veneris sancta/ quid diceret? nōne repelleres eum valde velociter cū cachinno? **N**onne ostēderes digito dicens. **V**idete q̄ malus est iste q̄ puerus qui talia mihi dixit. **E**t ipse bene miser. **E**t ego tibi securus affirmo. q̄ peiores sunt et pei⁹ faciūt illi de quib⁹ loquor qui alios inducunt ad immūdiā conscientiarū suarū quā si facerēt comedere carnes in die veneris sancta. **H**olo plus specificare. quia qui culpabilis est intelligit. qui nō est culpabilis nō eget vt intelligat nisi forte vt caueat. **D**enuncio vobis o pueri. fugite tales immūdos et plus fugite. plus horrete. plus odite/ q̄ si quererēt interficere corpus vestrū/ cultello euagiatō vel male strangulare. **P**lus est anima q̄ caro. et vita spiritus q̄ corporis. **A**ccusate tales/ immo vi repellite. spuite cōtra eos in faciē/ clamate cum beato **B**ernardo. ad latrones ad latrones/ ad ignem ad ignem. **P**ostremo si tu puer non seruafti mundiciā conscientie in te nec in alijs/ saltē p̄iteat te/ recurre ad lotricē optimā scz ad luctum. **N**ihil est magis diabolicū. nihil ita displicens deo/ q̄ post culpā nolle penitere/ humanū est peccare/ diabolicū cum in peccatis p̄scuere. **S**ed dices ad quid peniterē et lauarē me/ video fragilitatem meā/ ego protin⁹ statim iterū maculabor. **N**oli sic estimare frater. sed fac qd̄ debes et quod p̄cipit deus succurret ipse. tandē misererit et sanabit/ quid scis quādo morieris et quomodo. **Q**uid si morte subita. si repētina. **Q**uero a te si laues manus tuas/ si vestes lineas. **R**ūdebis. ita lauo vel lauare facio. **Q**uero preterea si post lotionē iterum maculast. **R**espondebis

ita. **L**ectū igit̄ conscientie tue cur nō similiter emūdabis et si sordidanda sit posterius? **S**ic tibi precor conscientia tua carior q̄ camisia. **N**oli propter timorē futuraz macularū/ dimittere purgare presentes et augere. **P**ost penitentiā crede mihi et minus erit de sordibus et minus adhibebit et facilius abluēt. **D**ices rursus. **Q**uā modo talia tam feda/ tā turpia peccata dicere homini viuētī. homini sacerdoti. **Q**uid diceret? quid fieret? **P**lane diceret. **P**arcat tibi deus. et te diligeret et celaret. **S**i tantū times sacerdotē/ cur nō amplius deum om̄ia videntē/ immo totā curiā celestem semp̄ presentē? **S**i times sacerdotem bonū/ discretū et solum. cur nō magis times socios pueros indiscretos qui nihil celare sciunt/ nisi quod nesciūt. et nisi cui et q̄liter quid deberēt reuelare. **Q**uid meli⁹ est/ vel vt dicas nūc peccata tua vni vel q̄ exponātur in morte tua. vel etiā in vita quādoq̄/ omniū aspectui. **N**ōne facilius est hominib⁹ peccata p̄fiteri q̄ cū demonib⁹ sine vlla miseratōe torqueri. **S**i dictū est tam fetidū tā horridū et abominabile/ plenū factū obsecro/ quale putabit? **A**t si dices velle bene facere. velle esse mundus in cōscientia velle abstinere a peccatis. sed neq̄o. **N**oli frater dicere nequeo s; nolo. **L**erte potes. sed nō vis iuuare te. **Q**uomō iuuare? **P**riō fugiēdo oculū. fugiēdo malū consortiū. deniq; orādo et conuertēdo te ad aliquē sanctorū. specialit̄ ad illam sanctarū sanctā. p̄cutiēdo pect⁹ exēplo **H**ieronimi et dicēdo. sancta virgo virginū ora p̄ me. adiuua me. mitte auxiliū refugiētī ad te. **D**eniq; exēplo anthoni et hilariōis adolescentū increpa diabolu in ipsa temptatōe tua q̄ si p̄ntem. et dic ei. **P**st de te et de temptatōe tua miser diabole. **E**cce ego nō obedio tibi. **P**lurime sunt tales doctrine p̄ mundiciā cubilis. p̄rie cōscientie seruanda. inter q̄s posuim⁹ bonaz societate magistri et socioz et famuloz. occupatōem in bono studio et orōe. **F**atiga bo vos nō amplius o pueri. **S**it tandem nostri finis sermonis in oratōe ad deum et sanctos sanctasq; omnes. vt taliter p̄remus hic cubilia conscientiarū nostrarū in mundiciā. molliciet quite per grām. q̄ eorum consortes effecti erulremus et letemur in eisdem cubilib⁹ nostris per gloriam. **A**men. **S**inis.